

Leerdoelen voor doelgroep 0-4 jaar

Permanente Verkeerseducatie 2.0

CROW-KpVV

Het KpVV-programma ontwikkelt, verspreidt en borgt collectieve kennis op het gebied van mobiliteit. Het gaat om kennis die ondersteunt bij de beleidsontwikkeling en -uitvoering bij decentrale overheden en andere organisaties.

CROW maakt praktische kennis direct toepasbaar

Kennisplatform CROW is de drijvende kracht achter een veilige, duurzame en toegankelijke fysieke leefomgeving in Nederland. We ontwikkelen en delen collectieve kennis over infrastructuur, openbare ruimte en mobiliteit; voor én met de sector. Onze richtlijnen, tools, opleidingen, netwerken en publicaties zorgen dat kennis actueel, gestandaardiseerd én direct toepasbaar is in de praktijk. Zo versnellen we innovatie, verbinden we partijen en maken we het verschil voor huidige en toekomstige generaties.

Werken aan praktische oplossingen die bijdragen aan maatschappelijke opgaven is voor ons vanzelfsprekend. Dat doen we met ruim 130 professionals in Ede (hoofdkantoor) en Utrecht. CROW is een onafhankelijke kennisorganisatie zonder winstoogmerk.

December 2025

CROW en degenen die aan deze publicatie hebben meegewerkt, hebben de hierin opgenomen gegevens zorgvuldig verzameld naar de laatste stand van wetenschap en techniek. Desondanks kunnen er onjuistheden in deze publicatie voorkomen. Gebruikers aanvaarden het risico daarvan. CROW sluit, mede ten behoeve van degenen die aan deze publicatie hebben meegewerkt, iedere aansprakelijkheid uit voor schade die mocht voortvloeien uit het gebruik van de gegevens.

De inhoud van deze publicatie valt onder bescherming van de auteurswet.
De auteursrechten berusten bij CROW.

Woord vooraf

Dit Leerdoelendocument Permanente Verkeerseducatie (PVE) 2.0 voor de doelgroep 0-4 jaar is een update en doorontwikkeling van het in 2004 opgestelde leerdoelendocument. Deze versie van december 2025 is ontwikkeld in het kader van de activiteiten voor de Toolkit Verkeerseducatie door CROW in samenwerking met Haskoning.

Inhoud

Woord vooraf 3

Inleiding 5

Achtergrond 6

Doelgroepen Permanente Verkeerseducatie 6

PVE-leerdoelen 6

PVE-leerdoelen 2.0 6

Methodiek leerdoelen 2.0 7

Matrixmodel 7

Niveaus van veilig handelen 8

Vaardigheden verkeersdeelname 8

Gebruik van de leerdoelenmatrix in de praktijk 9

Context verkeersgedrag van doelgroep 0-4 jaar 10

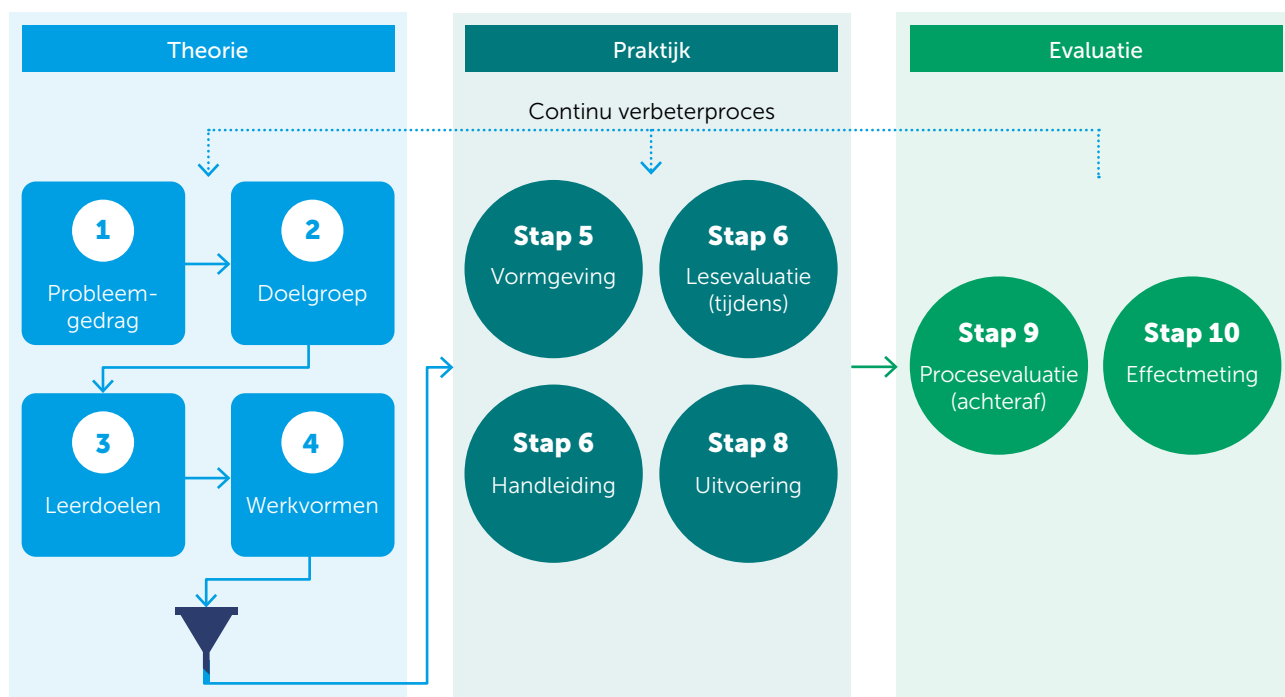
Uitwerking leerdoelen doelgroep 0-4 jaar 12

Eindnoten 18

Inleiding

In dit document staan de leerdoelen voor de verschillende doelgroepen binnen de Permanente Verkeerseducatie (PVE). Leerdoelen spelen een belangrijke rol bij het ontwikkelen van verkeerseducatieve programma's. Helder beschreven leerdoelen maken duidelijk wat een programma bij de doelgroep wil veranderen. De kenmerken van goed beschreven leerdoelen zijn onderdeel van stap 3 van de Checklist verkeerseducatie (Checklist verkeerseducatie, 10 stappen, substappen, toelichting en voorbeelden; zie Figuur 1). Inhoudelijk hangen de leerdoelen af van het te beïnvloeden probleemgedrag (stap 1) en van de doelgroep (stap 2). Stap 3 is een cruciale stap. Als hier de verkeerde doelen worden gesteld of als de doelen onvoldoende helder zijn geformuleerd, zullen de vervolgstappen niet goed worden gezet en zullen er verkeerde accenten worden gelegd.

In deze toelichting staan we kort stil bij de achtergrond van het leerdoelendocument en de aanleiding voor de actualisatie. Vervolgens gaan we in op de gebruikte methodiek. Daarna volgt een introductie van de doelgroep 0-4 jaar, en als laatste de leerdoelen zelf.

Figuur 1. De 10 stappen van de checklist verkeerseducatie

Achtergrond

Doelgroepen Permanente Verkeerseducatie

Vanuit de behoefte aan meer structuur en coördinatie van activiteiten op het gebied van verkeerseducatie is rond de eeuwwisseling de aanpak ontstaan, die inmiddels bekend staat als Permanente Verkeerseducatie (PVE). Om te beginnen zijn PVE-doelgroepen benoemd en vervolgens is per doelgroep in kaart gebracht wat minimaal noodzakelijk is om zinvolle verkeerseducatieve activiteiten te ontwikkelen. Dit heeft in 2002 geleid tot een rapport met uitgangspunten voor het beleid ten aanzien van PVE: Naar een succesvolle invoering van permanente verkeerseducatie.

Binnen PVE worden zes doelgroepen onderscheiden. Deze indeling in doelgroepen is gebaseerd op een combinatie van leeftijd en vervoermodaliteit. Het gaat om de volgende zes groepen:

- 0 tot 4 jaar
- 4 tot 12 jaar
- 12 tot 16 jaar
- beginnende bestuurders (16 tot circa 25 jaar)
- rijbewijsbestuurders (circa 25 tot circa 60 jaar)
- ouderen vanaf circa 60 jaar.

PVE-leerdoelen

In 2004 heeft Royal HaskoningDHV, in opdracht van de toenmalige Adviesdienst Verkeer en Vervoer, de algemene uitgangspunten uitgewerkt tot concrete leerdoelen voor elke doelgroep. Dit Leerdoelendocument Permanente Verkeerseducatie (PVE) is sindsdien een belangrijke inspiratiebron geweest bij de ontwikkeling van verkeerseducatieve interventies én een belangrijke norm bij de beoordeling ervan.

PVE-leerdoelen 2.0

Door de jaren heen is de visie op wat per doelgroep de benodigde kennis, vaardigheid en attitude zijn om veilig en verantwoord aan het verkeer deel te nemen veranderd. Bovendien was het 'oude' leerdoelendocument door de omvang en het detailniveau niet voor iedereen gemakkelijk in het gebruik. Dit leerdoelendocument 2.0 heeft tot doel daar verandering in te brengen. In deze nieuwe versie worden de leerdoelen op een meer toegankelijke wijze gepresenteerd. Daarnaast zijn de leerdoelen inhoudelijk geactualiseerd op basis van de nieuwste inzichten.

Twee belangrijke hoofdfuncties van het leerdoelendocument blijven overeind staan:

- Het helpt producenten van verkeerseducatie bij ontwikkelen van programma's.
- Het biedt een toetsingskader om te beoordelen in hoeverre programma's aandacht besteden aan de relevante leerdoelen.

De PVE-leerdoelen zijn ambitieus geformuleerd: het gaat om doelen die idealiter per hoofddoelgroep bereikt zouden moeten worden. Of doelen gehaald kunnen worden is onder meer afhankelijk van de tijd die voor verkeerseducatie beschikbaar is en van de specifieke kenmerken van subdoelgroepen. Zo kunnen voor kinderen in het speciaal basis-onderwijs sommige leerdoelen niet of slechts ten dele haalbaar zijn.

De per doelgroep beschreven leerdoelen zijn niet door één partij of binnen één programma te behandelen. Permanente verkeerseducatie werkt het beste wanneer programma's onderling, tussen én binnen de verschillende doelgroepen, op elkaar zijn afgestemd. Daarmee ontstaan er doorgaande leerlijnen. De leerdoelen in dit document zijn zo opgesteld dat deze doorgaande lijn in verkeerseducatieve doelen over alle doelgroepen wordt bewaakt.

Methodiek leerdoelen 2.0

De PVE-leerdoelen beschrijven op hoofdlijnen de benodigde kennis, vaardigheden en attitude die nodig zijn om veilig aan het verkeer deel te nemen. Voor de leesbaarheid gebruiken we in het vervolg van dit document de term 'vaardigheden'¹, maar hiermee bedoelen we ook kennis en attitude.

Matrixmodel

Net als in het eerdere leerdoelendocument, vormt de matrix met 'Goals for Driver Education'² (GDE) de basis voor het uitwerken van de leerdoelen. Deze GDE-matrix wordt al jaren met succes gebruikt voor bepalen van de inhoud van rijopleidingen en -examens. De matrix bestaat uit

verschillende niveaus van veilig handelen en vaardigheden, die samen het uiteindelijke verkeersgedrag van mensen bepalen (Tabel 1). Op basis van recente inzichten uit de wetenschap zijn de vaardigheden ten opzichte van de oorspronkelijke GDE-matrix (en de matrix uit het eerdere leerdoelendocument) enigszins aangepast en uitgebreid. Daarmee komt er meer aandacht voor hogere-ordevaardigheden in het verkeer. In Tabel 1 is de geactualiseerde matrix voor de leerdoelen 2.0 weergegeven. Door de niveaus van veilig handelen en vaardigheden in de matrix te combineren, ontstaan er in totaal zestien cellen. De betekenis van de niveaus en vaardigheden waaruit de matrix bestaat zijn hieronder beschreven.

Tabel 1. Matrixmodel leerdoelen 2.0

Niveaus van veilig handelen	Vaardigheden (inclusief benodigde kennisbasis en gewenste attitude)			
	1 Basisvaardigheden	2 Cognitieve vaardigheden: inzicht in en beheersing van risicoverhogende factoren	3 Kalibratie-vaardigheden: zelfevaluatie, kalibratie en motivatie	4 Sociaal-affectieve vaardigheden
	<i>Basisvaardigheden om aan het verkeer deel te nemen</i>	<i>Herkennen van en omgaan met risicovolle verkeerssituaties</i>	<i>Situaties in het verkeer zo aanpakken dat je ze veilig en verantwoord aankunt</i>	<i>Kunnen inleven in situaties en gevoelens van andere weggebruikers.</i>
IV Algemeen	Invloed van persoonlijke kenmerken, factoren en omstandigheden op basisvaardigheden.	Invloed van persoonlijke kenmerken, factoren en omstandigheden op herkennen en omgaan met risicovolle situaties.	Invloed van persoonlijke kenmerken, factoren en omstandigheden op keuze van situaties zodat die passen bij je eigen vaardigheid.	Invloed van persoonlijke kenmerken, factoren en omstandigheden op de inleving in situaties, gevoelens en belangen van andere weggebruikers.
III Strategisch	Gevolgen voor de uitvoering van basisvaardigheden van keuzes die je maakt voordat je het verkeer ingaat.	Gevolgen voor het herkennen en omgaan met risicovolle situaties van keuzes die je maakt voordat je het verkeer ingaat.	Gevolgen voor het aangaan van situaties die wel of niet passen bij je eigen vaardigheid van keuzes die je maakt voordat je het verkeer ingaat.	Gevolgen voor andere weggebruikers van keuzes die je maakt voordat je het verkeer ingaat.
II Tactisch	Kennis, inzicht en vaardigheden om situaties in het verkeer veilig op te lossen: wat zijn de regels en afspraken en hoe pas ik ze veilig toe?	Kennis, inzicht en vaardigheden om risico's in het verkeer tijdig te herkennen en te vermijden of te voorkomen dat er onveilige situaties ontstaan.	Weten welke situaties in het verkeer je wel en niet aankunt en je gedrag zo kiezen dat situaties voor jou beheersbaar zijn en veilig opgelost kunnen worden.	Weten wat de gevolgen voor andere weggebruikers kunnen zijn als je situaties in het verkeer niet volgens afspraken oplost en onveilige keuzes maakt.
I Operationeel	Technische beheersing van het vervoermiddel.	Weten welke risico's je loopt als de technische beheersing onvoldoende is en weten wat je moet doen om deze risico's te voorkomen.	Weten hoe goed je het vervoermiddel technisch beheerst en situaties zo kiezen dat je ze, technisch gezien, aankunt.	Weten wat de gevolgen kunnen zijn voor andere weggebruikers als de technische beheersing onvoldoende is.

Niveaus van veilig handelen

Verkeersgedrag ontstaat door invloed van verschillende factoren, zowel persoonlijk als in de omgeving. Deze factoren zijn in de rijen van de matrix opgenomen als de vier niveaus van veilig handelen. Van boven naar beneden gaat het om:

IV. Algemeen niveau: leeftaken en verplaatsen

Op het taakniveau van 'leef taken en verplaatsen' gaat het om persoonlijkheidskenmerken, opvattingen, waarden, ambities en de leefstijl die de verkeersdeelname kunnen beïnvloeden.

III Strategisch niveau: plannen en navigeren

Bij het niveau, 'plannen en navigeren' gaat het om strategische taken: kiezen en voorbereiden van de route, de keuze van het vervoermiddel (auto, ov, fiets, meerijden, etc.). Vooraf nadenken over de situaties waarin je als verkeersdeelnemer kunt belanden en daar je plan op trekken, is een cruciale vaardigheid voor veilige en vlotte deelname in die situaties zelf. Zo kan op dagen met sneeuw en mist een keuze om te gaan rijden tot lastige en gevaarlijke situaties leiden die moeilijk te beheersen zijn.

II Tactisch niveau: oplossen van verkeerssituaties

Dit niveau van veilig handelen gaat over het feitelijk deelnemen aan het verkeer en 'oplossen van verkeerssituaties'. Oftewel: het uitvoeren van verkeersopgaven in samenwerking met andere verkeersdeelnemers. Op dit niveau zijn waarnemings-, beslis-, en handelingsvaardigheden van belang. Minstens net zo belangrijk is het communiceren met en het inleven in andere weggebruikers. Samengevat, de sociale kant van verkeersdeelname.

I Operationeel niveau: bedienen en beheersen van het voertuig

Het operationele niveau van veilig handelen gaat over het bedienen en beheersen van het voertuig. Dit is een noodzakelijke voorwaarde voor een bekwaame taakuitvoering, maar alleen dit niveau beheersen is niet voldoende voor een veilige verkeersdeelname. Voertuigbediening en -beheersing moet vergaand geautomatiseerd zijn, het moet 'vanzelf gaan'.

Vaardigheden verkeersdeelname

Om veilig aan het verkeer te kunnen deelnemen, dienen mensen te beschikken over bepaalde vaardigheden (en de kennis en de houding die daarbij horen). In de kolommen van de matrix zijn de vaardigheden opgedeeld in vier categorieën. De eerste categorie betreft basisvaardigheden, de overige categorieën beschrijven hogere-ordevaardigheden. Van links naar rechts gaat het om:

- 1 **Basisvaardigheden:** Wat mensen in de basis moeten weten en kunnen om veilig aan het verkeer deel te nemen. Denk aan kennis van bestemmingen, vervoermiddelen, verkeersregels, gedragsnormen en risico's. Vaardigheden zijn onder andere beheersing van lichaam en voertuig, waarneming, motoriek, communicatie en compensatie voor minder functioneren.
- 2 **Cognitieve vaardigheden:** Het herkennen en analyseren van potentiële gevaren in het verkeer, en hoe daarnaar te handelen. Gevaarherkenning en -vermijding omvatten verschillende processen: het waarnemen, voorspellen, evalueren, beslissen en handelen in het verkeer.
- 3 **Kalibratievaardigheden:** Het vermogen om je (alleen) in taaksituaties te begeven die passen bij wat je kunt. Hiervoor moeten mensen kunnen inschatten welke vaardigheden in een situatie nodig zijn (wat moet ik kunnen?), en in hoeverre zij die vaardigheden bezitten (kan ik dat?). Een realistisch zelfbeeld is daarbij van groot belang.
- 4 **Sociaal-affectieve vaardigheden:** Het gaat hier vooral om algemene 'skills for life' die ook voor veilig en verantwoord gedrag binnen andere domeinen dan verkeer van belang zijn. Verkeersdeelname is een sociale activiteit, je inleven in de belangen en behoeften van anderen is noodzakelijk. Vaardigheden als tonen van weerbaarheid en empathie, impulscontrole en omgaan met groepsdruk komen daarbij van pas.

Ontwikkeling GDE-matrix

De GDE-matrix is een belangrijke stimulans geweest om de inhoud van de rijtaak te verbreden naar de hiërarchisch hogere taakniveaus. Op de lagere niveaus wordt vooral een beroep gedaan op technische en cognitieve basisvaardigheden. Zogenaamde hogere-ordevaardigheden zijn steeds belangrijker als je hoger in de GDE-matrix komt. Hogere-ordevaardigheden staan voor de meer complexe vaardigheden, vaardigheden waarvoor de verkeersdeelnemer in staat is verschillende basisvaardigheden geïntegreerd toe te passen als onderdeel van rijtaken op de hogere niveaus van de GDE. Dan gaat het naast cognitieve hogere-ordevaardigheden (denk aan gevaarherkenning) om kalibratie (je taken zo kiezen dat je ze aankunt) én sociaalemotionele hogere-ordevaardigheden (je verplaatsen in én rekening houden met andere verkeersdeelnemers). Bij die laatste vaardigheden is er vaak sprake van algemene 'skills for life', die ook voor verantwoorde keuzes op domeinen buiten het verkeer van belang zijn. Deze meer algemene vaardigheden krijgen nog onvoldoende aandacht, terwijl juist die bepalend kunnen zijn voor hoe iemand zich in het verkeer gedraagt. Hogere-ordevaardigheden zijn de meer complexe vaardigheden. Niet goed ontwikkelde hogere-ordevaardigheden zijn een belangrijke oorzaak van het hoge ongevalsrisico van jonge beginnende automobilisten. Recent onderzoek onderschrijft nog eens hoe belangrijk deze vaardigheden zijn voor veilige

en verantwoorde verkeersdeelname, ook voor andere doelgroepen dan jonge beginnende automobilisten.

Keuzes op hogere niveaus hebben invloed op gedrag op lagere niveaus

Keuzes op het niveau van leeftaken klinken door in de manier waarop mensen verkeerssituaties oplossen en hoe ze daarbij een voertuig besturen. Denk daarbij aan de keuze om überhaupt de auto te nemen, om passagiers mee te nemen (socializen), bagage te vervoeren en om dagelijkse activiteiten voort te zetten in de auto (zaken doen, kinderen opvoeden). Hierdoor kan een risico ontstaan. Bijvoorbeeld, er ontstaat een combinatie van stress en (sociale) tijdsdruk als gevolg van een (te) krappe tijdplanning. Dit leidt vervolgens weer tot meer haastig rijgedrag. Of een jonge bestuurder die gevoelig is voor druk van leeftijdsgenoten kan besluiten met vrienden in de auto naar een feest te rijden en onderweg gebruik te maken van de telefoon om tijd te besparen, met alle mogelijke gevolgen die daarbij horen. Denk aan gevaarlijk hoge snelheden bij kruisingen of op landelijke wegen.

SWOV (2021). *Jonge automobilisten. SWOV-factsheet, september 2021*. SWOV, Den Haag.

Tsapi, A., Vissers, J.A.M.M. & Buuron, I. (2022) *Hogere-ordevaardigheden (HOV) in het verkeer*. Amersfoort, RHDHV.

Gebruik van de leerdoelenmatrix in de praktijk

De cellen van de leerdoelenmatrix geven een ingedikte beschrijving van de onderliggende leerdoelen. Door op de cellen te klikken, kon je bij de bijbehorende leerdoelen. De leerdoelen zijn concreet beschreven, maar moeten bij het ontwikkelen van een educatief programma worden uitgewerkt in meer specifieke leerdoelen en lesdoelen. Het leerdoelendocument vormt als het ware een inspiratiebron of leidraad voor de ontwikkelaar. Bij de uitwerking in specifieke leerdoelen, aanbodsdoelen (zie tekstkader) en lesdoelen hebben producenten ruimte voor eigen keuzes en kunnen zij eigen prioriteiten stellen³.

Bij de detailuitwerking is afstemming nodig op het probleemgedrag waar het programma zich op richt (stap 1 van de educatieve checklist, zie Figuur 1) en de doelgroep die het gedrag vertoont (stap 2). Vervolgens moeten als onderdeel van stap 3 de leerdoelen helder en meetbaar worden omschreven. Daarna moet in stap 4 worden bepaald met welke werkvormen en methodieken de geformuleerde leerdoelen kunnen worden behaald.

Hogere-ordevaardigheden en aanbodsdoelen

Hogere-ordevaardigheden (met name de kalibratievaardigheden en sociaal-affectieve vaardigheden) laten zich soms moeilijk vertalen in concrete doelen met betrekking tot kennis, attitude en vaardigheid. In dat geval heeft het leerdoel meer het karakter van wat de trainer of opleider kan aanbieden. We spreken van aanbodsdoelen: ze geven aan wat een trainer, opleider of school kan aanbieden, maar zeggen daarbij niet wat de leerling of deelnemer precies moet kennen, kunnen of willen.

Leerdoelen doelgroep 0-4 jaar

In de leeftijdsgroep 0-4-jarigen waren 235 kinderen betrokken bij een ongeval in 2023, waarvan 197 letsel opliepen en 1 het verkeersongeval niet overleefde (Figuur 2). De meeste verkeersslachtoffers zaten in de auto toen het ongeluk gebeurde, gevolgd door voetganger en de fiets (ViaStat).

Kinderen in de leeftijd 0-4 jaar maken voor het eerst kennis met verkeer en doen dit vaak spelenderwijs. De 'verkeers-omgeving' van kinderen van deze leeftijd is alleen nog de directe woonomgeving en volledig zelfstandige deelname aan het verkeer buiten de verkeersomgeving is voor kinderen in deze leeftijd nog niet mogelijk. Toezicht van ouders/verzorgers of oudere kinderen is gewenst of noodzakelijk, afhankelijk van de concrete situatie, wanneer kinderen zich in verkeerssituaties in de directe woonomgeving bevinden. Bij verkeerssituaties buiten de woonomgeving is toezicht noodzakelijk. Een belangrijke reden hiervoor is dat kinderen in de leeftijd 0-4 jaar nog niet over de vereiste motorische, sensorische en cognitieve vaardigheden beschikken. Deze zijn in deze fase nog volop in ontwikkeling. Daarbij kunnen kinderen van 0-4 jaar zich nog niet (voldoende) inleven in situaties en gevoelens van andere weggebruikers.

Kinderen in de leeftijd 0-4 jaar zouden in niet, of in zeer beperkte mate zelfstandig moeten deelnemen aan het verkeer. Aan het einde van deze leeftijdsfase kan er wel een basis gelegd worden voor verdere verkeerseducatie. De leerdoelen voor deze eerste doelgroep richten zich daarom met name op de ouders/verzorgers.

Context verkeersgedrag van doelgroep 0-4 jaar

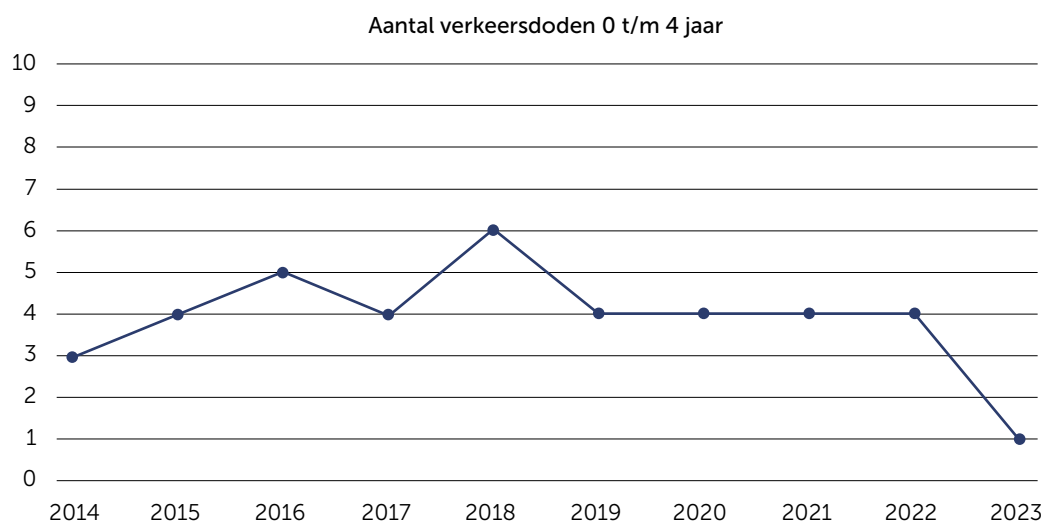
Hieronder is per niveau van veilig handelen beknopt de verkeerscontext voor de doelgroep 0-4 jaar gegeven.

Niveau IV – Algemeen niveau: leeftaken en verplaatsen

Bij jonge kinderen is alles in feite nog in ontwikkeling, waaronder de motorische, de sensorische en cognitieve vaardigheden. Een kind in de leeftijdsgroep 0-4 jaar is voor een veilige verkeersdeelname afhankelijk van de ouder/verzorger en van de andere weggebruikers en moet dan ook nog niet zelfstandig deelnemen aan het verkeer.

De ervaringen die het kind in de eerste jaren opdoet in het verkeer zijn bepalend voor het verkeersgedrag op latere leeftijd. De rol van de ouders/verzorgers, begeleiders en andere verkeersdeelnemers is hier erg belangrijk. De ouders/verzorgers hebben hier de taak om het kind het juiste gedrag aan te leren en onjuist gedrag af te leren (socialisatie) en hun eigen verkeersgedrag heeft invloed op het latere verkeersgedrag van het kind. Het is belangrijk dat ouders/verzorgers zich vanaf het begin bewust zijn van deze verantwoordelijkheid. Kinderen zijn al jong in staat zijn om gedrags- en omgangsregels af te leiden uit gedragingen en woorden. Het is dan ook belangrijk dat het juiste voorbeeldgedrag wordt getoond.

Doordat de motorische, sensorische en cognitieve vaardigheden van de 0-4-jarigen nog volop in ontwikkeling zijn, is het gedrag van deze leeftijdsgroep nog zeer onberekenbaar, waardoor ze in het algemeen, en in het bijzonder in het verkeer, zeer kwetsbaar zijn. Daarnaast zijn kinderen in deze leeftijd erg nieuwsgierig en stappen op alles af wat maar enigszins de aandacht trekt.

Figuur 2. Aantal verkeersdoden in de leeftijd 0-4 jaar in de periode 2014-2023 (Bron: ViaStat)

Het kind kan op deze leeftijd zelf nog geen gevaar onderscheiden en het is belangrijk dat de ouders/verzorgers zich hiervan bewust zijn. De ouder/verzorger zal voor het kind mogelijke risico's en gevaren moeten identificeren en vervolgens moeten beslissen wat wel en niet verantwoord en veilig is. Ook andere verkeersdeelnemers moeten zich bewust zijn van de kwetsbaarheid en onberekenbaarheid van jonge kinderen en moeten in staat zijn en bereid zijn om daar rekening mee te houden in hun verkeersgedrag.

Voor de ouders/verzorgers is het belangrijk dat ze zich bewust zijn van de verantwoordelijkheid die ze hebben voor het kind en van hun persoonlijke eigenschappen die voor henzelf vanzelfsprekend zijn, maar invloed hebben op de beslissingen die zij nemen. Deze beslissingen kunnen ook de onjuiste beslissingen zijn. De ouders/verzorgers moeten weten hoe ze hiermee om moeten gaan ten aanzien van de verkeersdeelname van het kind en hoe ze hier in het verkeer rekening mee moeten houden. Een sterke motivatie is hierbij van groot belang.

Niveau III – Strategisch niveau: plannen en navigeren

Jonge kinderen kunnen nog geen zelfstandige keuzen maken over het wel of niet aan het verkeer deelnemen. Deelnemen aan het verkeer betekent voor hen in het algemeen al spelend gebruik maken van de wegomgeving. De ouder/verzorger bepaalt wat wel en niet kan, wat wel en niet veilig is.

Om gevaarlijke situaties en ongevallen te voorkomen in de leeftijdsgroep 0-4 jaar, is het belangrijk dat ouders/verzorgers inzicht hebben in de risico's voor het kind. Zo hebben kinderen bijvoorbeeld door hun korte lichaamslengte minder zicht op naderend verkeer. Ook moeten de ouders inzicht hebben in de risico's die samenhangen met de persoonlijke eigenschappen van het kind, zoals de gemoedstoestand.

Het is belangrijk dat ouders/verzorgers zich bewust zijn van de verantwoordelijkheid voor de bescherming van hun kind in het verkeer. Dit houdt onder andere in dat de ouders/verzorgers op de hoogte zijn van de vereiste beschermingsmiddelen om het kind veilig deel te laten nemen aan het verkeer en dat zij weten hoe deze beschermingsmiddelen gebruikt moeten worden.

Niveau II – Tactisch niveau: oplossen van verkeerssituaties

Het zelfstandig uitvoeren van taken in het verkeer is nog niet aan de orde bij kinderen in de leeftijdsgroep 0-4 jaar. Voor deze leeftijdsgroep is belangrijker dat het kind goede begeleiding heeft en dat het goede voorbeeld wordt gegeven, dan dat de verkeerstaken worden bijgebracht.

Een ouder kind, dat wil zeggen een kind van 3 à 4 jaar, kan leren wat de mogelijke gevaren in het verkeer zijn. Het verkeer is iets waar je voorzichtig voor moet zijn. Dit kan de ouder/verzorger aan het kind uitleggen door het kind te wijzen op de mogelijke gevaren in het verkeer. Wanneer de ouder/verzorger de beslissingen die voor het kind worden genomen aan het kind verteld en uitlegt, krijgt het voorbeeldgedrag betekenis voor het kind. Dit geldt ook voor de uitvoering van concrete taken. Daarnaast kan het kind worden geleerd om de hulp in te roepen van volwassenen in situaties die het zelf niet goed kan overzien of nog niet goed beheerst. Soms wordt de begeleiding van het kind bij anderen neergelegd, bijvoorbeeld een ouder broertje of zusje. Het is hier belangrijk dat de ouders/verzorger er zeker van is dat deze begeleiders de begeleidende rol op een verantwoorde manier kunnen uitvoeren.

Niveau I – Operationeel niveau: beheersing van het vervoermiddel

Bij de oudere kinderen in deze leeftijdsgroep, 3 à 4 jaar, kan begonnen worden met het aanleren van – het nog steeds onder begeleiding uit te voeren – eenvoudige verkeerstaken, bijvoorbeeld oversteken in een rustige straat. Daarnaast kan het kind de basisregels voor het spelen op straat worden aangeleerd. Het kind moet weten waar het veilig kan spelen en vooral welke beperkingen er gelden. Bijvoorbeeld: het kind mag wel voor het eigen huis spelen, maar moet daarbij op de stoep blijven.

Hoewel het kind bepaalde eenvoudige taken misschien al wel zelfstandig kan uitvoeren, is het in het algemeen niet verantwoord dat het kind dit zonder toezicht doet. De handelingen kunnen in het algemeen al wel op een juiste manier worden uitgevoerd, maar de bijbehorende aandacht voor het verkeer ontbreekt vaak nog. Ook kan het kind nog geen goede inschatting maken van de snelheid van het andere verkeer. Bovendien zorgt het lage waarnemingsperspectief ervoor dat sommige gevaren door het kind eenvoudigweg niet worden opgemerkt.

Het is aan de ouders/verzorgers om een juiste keuze te maken uit het aanbod van kinderfietsen/steps/skates met het oog op de verkeersveiligheid. Ook moeten zij toezien op het onderhoud en het goed functioneren hiervan.

Kinderen van 0-4 jaar kunnen zich nog niet inleven in situaties en gevoelens van andere weggebruikers. Daarom is in de matrix de kolom van sociaal-affectieve vaardigheden buiten beschouwing gelaten.

Uitwerking leerdoelen doelgroep 0-4 jaar

	1 Basisvaardigheden	2 Cognitieve vaardigheden: inzicht in en beheersing van risicoverhogende factoren	3 Kalibratie-vaardigheden: zelfevaluatie, kalibratie en motivatie
	<i>Basisvaardigheden om aan het verkeer deel te nemen</i>	<i>Herkennen van en omgaan met risicovolle verkeerssituaties</i>	<i>Situaties in het verkeer zo aanpakken dat je ze veilig en verantwoord aankunt</i>
IV Algemeen	Invloed van persoonlijke kenmerken, factoren en omstandigheden op basisvaardigheden.	Invloed van persoonlijke kenmerken, factoren en omstandigheden op herkennen en omgaan met risicovolle situaties.	Invloed van persoonlijke kenmerken, factoren en omstandigheden op keuze van situaties zodat die passen bij je eigen vaardigheid.
III Strategisch	Gevolgen voor de uitvoering van basisvaardigheden van keuzes die je maakt voordat je het verkeer ingaat.	Gevolgen voor het herkennen en omgaan met risicovolle situaties van keuzes die je maakt voordat je het verkeer ingaat.	Gevolgen voor het aangaan van situaties die wel of niet passen bij je eigen vaardigheid van keuzes die je maakt voordat je het verkeer ingaat.
II Tactisch	Kennis, inzicht en vaardigheden om situaties in het verkeer veilig op te lossen: wat zijn de regels en afspraken en hoe pas ik ze veilig toe?	Kennis, inzicht en vaardigheden om risico's in het verkeer tijdig te herkennen en ze vervolgens te vermijden of te voorkomen dat er onveilige situaties ontstaan.	Weten welke situaties in het verkeer je wel en niet aankunt en je gedrag zo kiezen dat situaties voor jou beheersbaar zijn en veilig opgelost kunnen worden.
I Operationeel	Technische beheersing van het vervoermiddel	Weten welke risico's je loopt als de technische beheersing onvoldoende is en weten wat je moet doen om deze risico's te voorkomen.	Weten hoe goed je het vervoermiddel technisch beheerst en situaties zo kiezen dat je ze, technisch gezien, aankunt.

1 Basisvaardigheden

IV.1 Algemeen x basisvaardigheden:

Leerdoel Ouder 0-4 jaar IV.1a:

De ouder kan beschrijven welke persoonlijke kenmerken en omstandigheden van invloed kunnen zijn op het eigen verkeersgedrag.

Adequate beschrijving van persoonlijke kenmerken en omstandigheden die van invloed kunnen zijn op het eigen verkeersgedrag:

- karaktereigenschappen
- leeftijd
- leefstijl
- persoonlijke waarden en normen
- gezinssituatie

Leerdoel Ouder 0-4 jaar IV.1b:

De ouder kan beschrijven hoe de eigen persoonlijke kenmerken en omstandigheden en het eigen verkeersgedrag van invloed kunnen zijn op het gedrag van het kind in het verkeer.

Adequate beschrijving van persoonlijke kenmerken en omstandigheden die van invloed kunnen zijn op het gedrag/de veiligheid van het kind in het verkeer:

- karaktereigenschappen
- leeftijd
- leefstijl
- persoonlijke waarden en normen
- gezinssituatie

Leerdoel 0-4 jaar IV.1c:

De ouder kan beschrijven welke kenmerken en omstandigheden van het kind van invloed kunnen zijn op diens gedrag in het verkeer.

Adequate beschrijving van kenmerken en omstandigheden van het kind:

- motorische, sensorische en cognitieve vaardigheden
- fysieke kenmerken
- karaktereigenschappen
- omgevingskenmerken (bijvoorbeeld een drukke omgeving)

III.1 Strategisch x basisvaardigheden:

Leerdoel Ouder 0-4 jaar III.1a:

De ouder kan beschrijven welke factoren en omstandigheden bij de keuze en de planning van de verkeersdeelname van het kind een rol spelen.

Adequate beschrijving van factoren en omstandigheden die een rol spelen bij de keuze en de planning van de verkeersdeelname van het kind:

- speellocatie/-omgeving
- tijdstip van vertrek/speeltijd
- vervoerwijze (afweging auto, fiets, bakfiets, openbaar vervoer, e.d.)
- route (soort weg)
- omstandigheden (weer, verkeersintensiteit, e.d.)

Leerdoel Ouder 0-4 jaar III.1b:

De ouder weet wat zij moet doen om een verantwoorde keuze en planning te maken.

Adequate uitvoering in de praktijk:

- verantwoorde keuze
- realiseerbare planning
- Hoe kan ik bij de keuze en de planning van de verkeersdeelname van het kind zodanig rekening houden met de risico's dat deze geen negatieve invloed hebben op het gedrag in het verkeer/de veiligheid van het kind?
- Wat zijn voor- en nadelen voor zichzelf, voor het kind en voor anderen?

II.1 Tactisch x basisvaardigheden:

Leerdoel Ouder 0-4 jaar II.1a:

De ouder kan beschrijven wat van belang is voor een veilige en verantwoorde begeleiding van het kind in concrete verkeers- en speelsituaties.

Adequate beschrijving van condities die gelden voor veilig buiten spelen en voor veilige verkeersdeelname:

- locatie (waar spelen, steppen, fietsen, e.d., is de buitenruimte wel of niet afgesloten, is de speellocatie in de buurt van een drukke weg)
- toezicht (is er voldoende overzicht, e.d.)

Leerdoel Ouder 0-4 jaar II.1b:

De ouder kan de begeleiding van het kind in concrete verkeers- en speelsituaties in de praktijk uitvoeren.

Adequate beschrijving van de wijze waarop het kind in concrete verkeers- en speelsituaties moet worden begeleid:

- anticiperen op risicovol gedrag van het kind
- anticiperen op risicovol gedrag van andere verkeersdeelnemers
- concentreren op begeleidingstaak
- aangeven wat kind wel en niet mag (duidelijke grenzen stellen)

Leerdoel Ouder 0-4 jaar II.1c:

De ouder kan (in het kader van zijn voorbeeldfunctie) beschrijven wat de belangrijkste basisregels en de belangrijkste borden en tekens in het verkeer zijn.

Adequate beschrijving van regels, borden en tekens die voor de verkeersdeelname van het kind het meest van belang zijn:

- plaats op de weg (op trottoir blijven)
- regels bij oversteken (kijkgedrag)
- regels bij voorrang
- werking verkeerslichten

Leerdoel Ouder 0-4 jaar II.1d:

De ouder kan aan het kind uitleggen waarom het zich aan de belangrijkste basisregels moet houden.

Uitleggen van het belang van het naleven van verkeersregels:

- je weet wat het andere verkeer mag/gaat doen
- het andere verkeer weet wat jij mag/gaat doen

I.1 Operationeel x basisvaardigheden:

Leerdoel Ouder 0-4 jaar I.1a:

De ouder kan beschrijven welke randvoorwaarden gelden voor een veilige verkeersdeelname.

Bij de aanschaf van een voertuig voor het kind (fiets/step/skates) keuze baseren op veiligheidscriteria, toezicht houden op het onderhoud en het technisch goed functioneren van het voertuig, weten hoe de beveiligingsmiddelen/beschermingsmiddelen correct moeten worden toegepast, en bereid zijn deze te gebruiken/het kind te laten gebruiken. Voorbeelden van beveiligingsmiddelen:

- helm
- gordel
- kinderzitje
- beschermende kleding
- fietsvlaggetjes, reflectoren, reflecterende kleding

Leerdoel Ouder 0-4 jaar I.1b:

De ouder kan beschrijven welke basisprincipes het kind aan het einde van deze leeftijdsfase moet kennen met betrekking tot het veilig deelnemen aan het verkeer.

Adequate beschrijving van basisprincipes voor veilig verkeersdeelname/buiten spelen:

- wat is een veilige manier van oversteken?
- waar/hoe kan het kind veilig spelen?

Leerdoel Ouder 0-4 jaar I.1c:

De ouder kan het kind uitleggen hoe en waarom de regels en basisprincipes moeten worden toegepast.

Uitleggen van de basisprincipes voor oversteken:

- op welke plek? (zebra, klaar-over, verkeerslichten, e.d.)
- welke regels gelden bij het oversteken?
- hoe moet het kind kijken? (kijkprocedure)
- waar moet het kind op letten (ander verkeer, eigen zichtbaarheid, etc.)?

Uitleggen van de basisprincipes voor buiten spelen:

- waar/hoe kan het kind veilig spelen?
- welke regels/afspraken gelden voor het buiten spelen?
- waar moet het kind op letten?

Leerdoel Kind 0-4 jaar I.1a:

Het kind weet aan het einde van deze leeftijdsfase welke basisprincipes er gelden met betrekking tot het veilig deelnemen aan het verkeer.

Wat zijn de basisprincipes voor oversteken:

- op welke plek? (zebra, klaar-over, verkeerslichten, e.d.)
- welke regels gelden bij het oversteken?
- hoe moet ik kijken? (kijkprocedure)
- waar moet ik op letten (ander verkeer, eigen zichtbaarheid, etc.)?

Leerdoel Kind 0-4 jaar I.1b:

Het kind weet aan het einde van deze leeftijdsfase welke basisprincipes er gelden met betrekking tot veilig buiten spelen.

Wat zijn de basisprincipes voor buiten spelen:

- waar kan ik veilig spelen?
- welke regels/afspraken gelden voor het buiten spelen?
- waar moet ik op letten (ander verkeer, eigen zichtbaarheid, etc.)?

Leerdoel Kind 0-4 jaar I.1c:

Het kind kan een en ander in de praktijk uitvoeren.

Adequate uitvoering:

- hoe steek ik veilig over?
- waar/hoe kan ik veilig spelen?

2 Cognitieve vaardigheden

IV.2 Algemeen x cognitieve vaardigheden:

Leerdoel Ouder 0-4 jaar IV.2a:

De ouder kan beschrijven welke invloed persoonlijke risicovolle neigingen kunnen hebben op het eigen verkeersgedrag.

Adequate beschrijving van persoonlijke risicovolle neigingen, voorbeelden zijn:

- stressvolle persoonlijke omstandigheden
- non-conformistisch gedrag (regelovertredend gedrag in het algemeen, zoals telefoongebruik, rijden onder invloed en snelheid)

Leerdoel Ouder 0-4 jaar IV.2b:

De ouder kan beschrijven welke invloed de eigen persoonlijke risicovolle neigingen hebben op het gedrag van het kind in het verkeer.

Adequate beschrijving van persoonlijke risicovolle neigingen van de ouder, voorbeelden zijn:

- autoriteitsproblemen richting het kind (gezagsverhouding)
- stressvolle persoonlijke omstandigheden
- (on)zekerheid over rol als opvoeder
- non-conformistisch gedrag (regelovertredend gedrag in het algemeen, zoals telefoongebruik, rijden onder invloed en snelheid)

Leerdoel Ouder 0-4 jaar IV.2c:

De ouder kan analyseren wat er gedaan moet worden om te voorkomen dat de risicovolle neigingen een negatieve invloed hebben op de wijze waarop het kind deelneemt aan het verkeer.

Beschrijven van mogelijke oplossingen die zich richten op het aanpassen van het gedrag of aanpassing c.q. vermijding van de situatie:

- Hoe is te voorkomen dat risicovolle neigingen het gedrag in het verkeer beïnvloeden?
- Is het mogelijk eigen gedrag aan te passen of is het beter om de situatie aan te passen respectievelijk te vermijden?
- Hoe kan ik mijn verkeersgedrag zo kiezen dat mijn persoonlijke risicovolle neigingen niet van invloed zijn op het verkeersgedrag/de veiligheid van het kind?

Leerdoel Ouder 0-4 jaar IV.2d:

De ouder kan beschrijven welke invloed risicovolle neigingen van het kind hebben op het gedrag van het kind zelf.

Adequate beschrijving van de risico's gerelateerd aan ontwikkelingsfase van het kind bij diens verkeersdeelname/speelgedrag:

- onberekenbaar gedrag van het kind (impulsief gedrag)
- nieuwsgierigheid/ondernemend gedrag van het kind
- ongehoorzaamheid (koppigheid)
- niet bewust van risico's
- beperkt perspectief/gezichtsveld van het kind

Leerdoel Ouder 0-4 jaar IV.2e:

De ouder kan analyseren wat er gedaan moet worden te voorkomen dat ze een negatieve invloed hebben op de wijze waarop het kind aan het verkeer deelneemt.

Beschrijven van mogelijke oplossingen zijn die zich richten op het aanpassen van het gedrag of aanpassing of vermijding van de situatie:

- Hoe is te voorkomen dat risicovolle neigingen van het kind diens gedrag in het verkeer beïnvloeden?
- Hoe kan ik het gedrag van het kind corrigeren/bijsturen of compenseren voor diens kenmerken (bijvoorbeeld zichtbaarheid vergroten)?

III.2 Strategisch x cognitieve vaardigheden:

Leerdoel Ouder 0-4 jaar III.2a:

De ouder kan beschrijven welke risicofactoren (extern en intern) een rol spelen bij de keuze en de planning van de verkeersdeelname voor het kind.

Adequate beschrijving van risico's die een rol kunnen spelen bij de keuze en de planning van de verkeersdeelname:

- haast (haal/brenggedrag)
- vermoeidheid
- stress
- gemoedstoestand
- verminderde concentratie (bijvoorbeeld afgeleid zijn door gedrag van meereizende kind)

Leerdoel Ouder 0-4 jaar III.2b:

De ouder kan analyseren wat zij moeten doen om te voorkomen dat ze een negatieve invloed hebben op de verkeersdeelname.

Bedenken van effectieve oplossingen in termen van gedragsaanpassing of aanpassing c.q. vermijding van de situatie:

- Is het mogelijk het eigen gedrag aan te passen?
- Is het mogelijk het gedrag van het kind bij te sturen of te corrigeren?
- Is het beter om de keuze en de planning van de verkeersdeelname aan te passen?
- Is het beter om de verkeersdeelname uit te stellen?

II.2 Tactisch x cognitieve vaardigheden:

Leerdoel Ouder 0-4 jaar II.2a:

De ouder kan beschrijven welke risico's een rol spelen bij de keuze en planning van het deelnemen aan het verkeer/bij het spelen door het kind.

Adequate beschrijving van risicofactoren:

- waarnemingsperspectief van het kind (onvoldoende zicht op wat er zich afspeelt in het verkeer)
- onvoldoende zichtbaarheid (denken aan opvallende, reflecterende kleding, e.d.)
- kind kent regels nog onvoldoende
- kind nog erg met eigen gedrag bezig (weinig gericht op andere verkeersdeelnemers)
- moeilijke omstandigheden (obstakels, weer, etc.)
- onvoldoende toezicht
- onvoldoende veiligheidsmarges door andere verkeersdeelnemers

3 Kalibratievaardigheden

Leerdoel Ouder 0-4 jaar II.2b:

De ouder kan analyseren wat nodig is om te voorkomen dat de risico's een negatieve invloed hebben op het gedrag van het kind in het verkeer.

Kunnen bedenken van oplossingen in termen van gedragsaanpassing of aanpassing c.q. vermijding van de situatie:

- Is het mogelijk het eigen gedrag aan te passen?
- Is het mogelijk het gedrag van het kind bij te sturen of te corrigeren?
- Is het beter om situatie aan te passen of te vermijden?

Leerdoel Kind 0-4 jaar II.2a

Het kind kan aan het einde van deze leeftijdsfase inschatten welke verkeerssituaties nog te moeilijk zijn.

Herkennen en beschrijven van situaties die het kind zelf niet goed kan overzien of nog niet goed beheerst.

Leerdoel Kind 0-4 jaar II.2b

Het kind kan de hulp van een volwassene inroepen wanneer verkeerssituaties nog te moeilijk zijn.

Weten wat ze moeten doen om in dergelijke situaties geen risico te lopen:

- vermijden van dergelijke situatie
- hulp inroepen van een volwassene

I.2 Operationeel x cognitieve vaardigheden:

Leerdoel Ouder 0-4 jaar I.2a:

De ouder kan beschrijven welke risico's een rol kunnen spelen bij het toepassen van de basisprincipes met betrekking tot het veilig deelnemen aan het verkeer door het kind.

Adequate beschrijving van risico's:

- kind kan nog geen volledige verantwoordelijkheid dragen (toezicht/begeleiding blijft noodzakelijk)
- beperkt niveau van vaardigheden van het kind
- omstandigheden (wegomgeving, verkeersdruk, weer, e.d.)
- andere verkeersdeelnemers (verwacht je overstekende/spelende kinderen, ben je bereid hiermee rekening te houden, e.d.)
- geen (correct) of inconsequent gebruik van kinderbeveiligingsmiddelen (kinderzitjes in auto, zitje op fiets, e.d.) en beschermingsmiddelen

Leerdoel Ouder 0-4 jaar I.2b:

De ouder kan analyseren wat hij/zij moet doen om te voorkomen dat risico's zoals genoemd bij I.2a negatieve gevolgen hebben.

Bedenken van effectieve oplossingen in termen van gedragsaanpassing of aanpassing c.q. vermijding van de situatie:

- Is het veilig om het kind bepaalde taken zelfstandig te laten uitvoeren?
- Is het mogelijk het gedrag van het kind bij te sturen of te corrigeren?
- Is het beter om situatie aan te passen of te vermijden?

IV.3 Algemeen x kalibratievaardigheden:

Leerdoel Ouder 0-4 jaar IV.3a:

De ouder kan bij zichzelf persoonlijke neigingen en kenmerken herkennen die van invloed zijn op het eigen verkeersgedrag.

Herkennen en onderkennen van persoonlijke motieven, behoeften, belangen en impulsen die het eigen gedrag bepalen:

- gemakzucht/laksheid (geen of incorrect gebruik van beveiligingsmiddelen)
- overschatting eigen opvoedkundige vaardigheden met betrekking tot begeleiding van het kind in het verkeer (het stellen van grenzen, duidelijkheid en structuur scheppen: wat mag het kind wel en wat mag het niet)

Leerdoel Ouder 0-4 jaar IV.3b:

De ouder kan bij zichzelf persoonlijke neigingen en kenmerken herkennen die van invloed zijn op het verkeersgedrag van het kind en diens veiligheid.

Herkennen en onderkennen van persoonlijke motieven, behoeften, belangen en impulsen die het eigen gedrag bepalen en daarmee het gedrag (en daarmee de veiligheid van het meereizende kind) in het verkeer kunnen beïnvloeden:

- gemakzucht/laksheid (geen of incorrect gebruik van beveiligingsmiddelen)
- overschatting eigen opvoedkundige vaardigheden met betrekking tot begeleiding van het kind in het verkeer (het stellen van grenzen, duidelijkheid en structuur scheppen: wat mag het kind wel en wat mag het niet)

Leerdoel Ouder 0-4 jaar IV.3c:

De ouder toont de bereidheid om zijn/haar gedragskeuzen af te stemmen op de beperkingen van het kind.

- Als ik het kind begeleid/vervoer in het verkeer, welke gevolgen hebben de risico's die ik neem op de veiligheid van het kind en welk signaal geef ik daarmee af?

Leerdoel Ouder 0-4 jaar IV.3d:

De ouder toont bereidheid om verantwoordelijkheid te nemen voor het eigen gedrag en daarmee voor de veiligheid van het (meereizende) kind.

- Wat is de zin en onzin om rekening te houden met mijn eigen zwakke en sterke punten voor de verkeers-deelname/verkeersveiligheid van het kind?

Leerdoel Ouder 0-4 jaar IV.3e:

De ouder kan persoonlijke neigingen en beperkingen van het kind herkennen die van invloed zijn op diens verkeersgedrag.

Herkennen en onderkennen van risicovolle neigingen en beperkingen van het kind:

- speelgedrag/impulsgedrag
- ondernemend gedrag/nieuwsgierigheid
- afgeleid zijn
- motorische, sensorische en cognitieve ontwikkeling

Leerdoel Ouder 0-4 jaar IV.3f:

De ouder toont bereidheid om de gedragskeuzen af te stemmen op risicovolle neigingen en beperkingen van het kind.

Bewust worden en uitspreken van de bereidheid om rekening te houden met het risicogedrag van het kind en om te voorkomen dat dit risicogedrag een negatieve invloed heeft:

- Wat is de zin en onzin om rekening te houden met het risicogedrag van het kind in het verkeer voor zichzelf, voor het kind en voor de andere verkeersdeelnemers?

III.3 Strategisch x kalibratievaardigheden:

Leerdoel Ouder 0-4 jaar III.3a:

De ouder kan risico's bij de keuze en de planning van de verkeersdeelname bij zichzelf en het kind herkennen.

Bij zichzelf herkennen en onderkennen van risico's die een rol kunnen spelen bij de keuze en de planning van de verkeersdeelname en herkennen en onderkennen van hun mogelijke invloed op het gedrag in het verkeer:

- overschatten van het niveau van vaardigheden van het kind (wat kan het kind wel of niet aan?)

Leerdoel Ouder 0-4 jaar III.3b:

De ouder weet wat zijn/haar sterke en zwakke punten zijn bij planning van verkeersdeelname.

Bij zichzelf herkennen en onderkennen van risico's die een rol kunnen spelen bij de keuze en de planning van de verkeersdeelname en herkennen en onderkennen van de mogelijke invloed op het gedrag in het verkeer:

- overschatten van het niveau van de eigen vaardigheden (wat zijn sterke en zwakke punten in het begeleiden van het kind?)
- neiging tot onderschatten van de risico's die aan bepaalde vervoerwijze of route zijn verbonden

Leerdoel Ouder 0-4 jaar III.3c:

De ouder toont de bereidheid om zich bij de gedragskeuzen te laten leiden door veiligheidsoverwegingen.

Bewust worden en uitspreken van de bereidheid om veiligheidsoverwegingen mee te laten spelen bij de keuze en de planning van de verkeersdeelname:

- Hoe kan ik bij de keuze en de planning van de verkeersdeelname van het kind zodanig rekening houden met de risico's dat deze geen negatieve invloed hebben op het gedrag in het verkeer/de veiligheid van het kind?
- Wat zijn voor- en nadelen voor zichzelf, voor het kind en voor anderen?

II.3 Tactisch x kalibratievaardigheden:

Leerdoel Ouder 0-4 jaar II.3a:

De ouder kan risico's bij de begeleiding van het kind in het verkeer bij zichzelf en het kind herkennen.

Leerdoel Ouder 0-4 jaar II.3b:

De ouder weet wat hun sterke en zwakke punten zijn.

Herkennen en onderkennen van de eigen zwakke en sterke punten ten aanzien van het eigen (voorbeeld)gedrag en de begeleiding van het kind:

- ingesleten foute gedragingen (foutieve routines en daarmee een slecht voorbeeld, bijvoorbeeld geen (correct) gebruik van beveiligingsmiddelen, roodlichtnegatie, rennen tijdens oversteken, etc.)
- zich onvoldoende kunnen verplaatsen in de onmogelijkheden/beperkingen van het kind
- onvoldoende bewust van begeleidersrol en voorbeeldgedrag (bijvoorbeeld negeren van verkeersborden, regels niet opvolgen, e.d.)

Leerdoel ouder 0-4 jaar II.3c:

De ouder toont de bereidheid om het gedrag aan te passen.

Bewust worden en uitspreken van eigen houding tegenover:

- het belang van het opvolgen van regels
- het belang van het geven van het goede voorbeeld (in alle omstandigheden)
- het belang van veilig verkeersgedrag
- het belang van sociaal verkeersgedrag (rekening houden met belangen/beperkingen van het kind en belangen/beperkingen van het andere verkeer)

I.3 Operationeel x kalibratievaardigheden:

Leerdoel ouder 0-4 jaar I.3a:

De ouder kan risico's bij het toepassen van de basisprincipes met betrekking tot het veilig deelnemen aan het verkeer door het kind herkennen.

Herkennen en onderkennen van risico's bij het laten toepassen van basisprincipes met betrekking tot het veilig deelnemen aan het verkeer door het kind:

- is het kind eraan toe?
- laten de omstandigheden het toe?
- zijn de risico's beheersbaar?
- overschatting eigen basisvaardigheden bij de uitvoering van de verkeerstaak (ook in het kader van de voorbeeldfunctie)

Leerdoel ouder 0-4 jaar I.3b:

De ouder toont bereidheid om zich bij de gedragskeuze te laten leiden door veiligheidsoverwegingen.

Bewust worden en uitspreken van de bereidheid om zich bij de gedragskeuze te laten leiden door veiligheids-overwegingen.

Eindnoten

- 1 Naast 'vaardigheden' wordt in de onderzoeksliteratuur ook vaak gebruik gemaakt van de termen 'competenties' en 'bekwaamheden'. Ze verschillen subtiel in betekenis, maar worden regelmatig door elkaar gebruikt. In het leerdoelen-document kiezen we consequent voor 'vaardigheden'.
- 2 Siegrist, S. (1999; Ed.). *Driver Training, Testing and Licensing. Towards theory-based management of young drivers' injury risk in road traffic. Results of the EU-project GADGET, Work Package 3*. Bern, B.
- 3 Met deze werkwijze sluiten we in hoofdlijnen aan bij het zogenaamde 'spinnenwebmodel' van de Stichting Leerplan Ontwikkeling (SLO). SLO is een landelijk kenniscentrum voor het onderwijs en houdt zich bezig met het opstellen van landelijke onderwijsdoelen voor basis en voortgezet onderwijs. Het spinnenwebmodel beschrijft 10 belangrijke activiteiten die nodig zijn bij het (plannen van) leren door leerlingen. Zie: <https://www.slo.nl/thema/meer/curriculumontwikkeling/instrumenten/spinnenweb/inleiding/>.

Colofon

Leerdoelendocument voor doelgroep 0-4 jaar –
Permanente Verkeerseducatie 2.0

uitgave

CROW, Ede

tekst

Haskoning

eindredactie

CROW

foto omslag

Shutterstock

vormgeving

Inpladi bv, Cuijk

contact

CROW klantenservice: klantenservice@crow.nl of
(0318) 69 53 15

bestellen

Deze uitgave is gratis te downloaden via
<https://toolkitverkeerseducatie.nl/over-verkeerseducatie>

Deze uitgave is (mede) mogelijk gemaakt door een bijdrage uit het KpVV-programma. Dit programma ontwikkelt, verspreidt en borgt collectieve kennis op het gebied van mobiliteit en wordt gefinancierd door de vervoerregio's en de provincies.

provincie Drenthe

provinsje fryslân
provincie fryslân

provincie
Gelderland

provincie limburg

Provincie Noord-Brabant

NH Provincie
Noord-Holland

PROVINCIE UTRECHT

Provincie
Zeeland

